

FOLK OG LAND

NR. 29 — 11. ÅRGANG

LØRDAG 3. NOVEMBER 1962

LØSSALG 75 ØRE

NEDRE HOLMEGT. 2
STAVANGER 59

Quisling fikk underretning om Erklæring. Rostockmøtet i 1944

STØREN FORTELLER OM HANS REAKSJON: «DANMARK HAR FORRADT NORDEN!» STAUNING HEVDET DOG AT NORGE VAR BLITT UNDERRETTET PÅ FORHÅND.

Undertegnede baron K. Trairup, boende Calle Principe 9, Madrid, afgiver herved følgende erklæring, som jeg er rede til at bekræfte i retten under ansvar:

Undertegnede er en af de få, der har autentiske oplysninger om det såkaldte Rostockmøde den 17. marts 1940, hvori den danske udenrigsminister, dr. P. Munch, forhandlede med rigsfører Himmler om spørgsmål, der vedrørte Danmarks besættelse.

I denne artikkel bekræftes påny det baron Trairup hevdet i en erklæring som FOLK OG LAND offentliggjorde: at Rostockmøtet var en realitet.

Som våre lesere vil erindre bragte FOLK OG LAND 1. juli ifjor en originalerklæring fra baron K. Trairup som burde ha ryddet bort enhver tvil om hvorledes det hang sammen med det meget omtalte Rostockmøte mellom den danske utenriksminister Munch og SS-Reichsführer Himmler, hvor besættelsen av Danmark ble avtalt på forhånd. I Danmark fortsetter makthaverne fremdeles å benekte at noe slikt møte har funnet sted. Det kan ha sin interesse å fremlegge nok et bevis på det motsatte, idet den norske konsul Finn Støren i noen efterlatte opptegnelser forteller om hvorledes meldingen om dette møte ble bragt til Quislings kunnskap allerede i 1944. Støren forteller herom:

Under mitt opphold i København denne gang, hadde jeg gleden av å hilse på Grev Bent Holstein, som jeg hadde truffet ved etpar tidligere anledninger. Grev Holstein var en mann godt oppe i årene med et langt og interessant politisk liv bak seg. Hans kunnskaper var

meget store, hans interesseområde likeså, og han forstod på en mesterlig måte å gjengi sine iakttagelser. Han var kort sagt et verdifullt overskuddsmenneske, som var fryktet for sin intelligens og sin skarpe tunge. Dessverre hadde jeg ikke anledning til å besøke ham på

Holsteinborg denne gang, men vi avtalte at jeg neste gang jeg kom til Danmark skulle tilbringe en weekend hos ham. «Jeg har meget å tale med Dem om», sa han.

De siste dage av april 1944 var jeg igjen i København, hvor jeg til min store glede traff grev Bent Holstein rent tilfeldig dagen efter at jeg var kommet frem. Vi spiste lunch sammen på «Skydebanen», og vi hadde en meget interessant samtale om de politiske forhold i Norden. Grev Holstein var en virtuos på konversasjonens område og hans viten om de politiske hendelser de siste decenni er fenomenal. Tiden under en lunch er selvfølgelig altfor kort til at man kan få fullt utbytte av et så interessant menneske som Bent Holstein, og da greven gjentok at han hadde meget å diskutere med meg, bad han meg komme til et

(Forts. side 2)

Finn Støren fotografert i Strassburg under ett av de mange besøk i Tyskland på vegne av Quisling for å ta seg av norske interesser.

Göran Assar Oredsson:

Nordisk Samling

Europas nederlag, kapitulationen inför övermakten i Berlin 1945, blev inte den kapitulationen många räknade med. Europas uppbyggande krafter har levt vidare och verkar och lever också vidare! !

Låt vara at den eldre nationalismen under en Mussolini eller Adolf Hitler med flera förgrundsgestalter led ett avgörande nederlag 1945. Den nationella socialismen under främst Adolf Hitlers skapande vilja och kraft, nedkämpades med vapenmakt utefrån. Sedan 1945 har teknikens utveckling, handelsblocken, turismen och framför allt den ihållande propaganda mot den nationalsocialistiska ideologin omöjliggjort dens återuppståndelse i samma form som under 30-talet!

Varje försök att få nationalsocialismen, som vi känner den från 30-talet, dominerande i Europa kommer obarmhärtigen att krossas av den ryska eller amerikanska imperialismen.

Detta sett i det stora perspektivet. Se vi till enskild stat kan vi peka på Argentina. Den fullt lagliga nationella frammarschen slogs obarmhärtigen ned med terror och vapenmakt, se Guidos diktatur. Det nationella initiativet med internationellt nationalsocialistiskt läger i England denna sommar 1962 har krossats med organiserade pöbelupplopp med medföljande polis-ingripande, arresteringar, do-

G. A. Oredsson.

mar och fängelse — för de nationalsocialistiska ledarna!

Socialdemokratiska segern i Sverige den 16. sept. 1962, bevisade att motståndarens propaganda haft stor effekt. DOCK är ännu inte ungdomen värst angripen av diverse demokratiska och liberala fördomar. UNGDOMEN kan vinnas för en sund, ny och livskraftig idé. Det är till detta nya, detta livskraftiga, som Nordiska Rikspartiet vil visa vägen.

Detta vet motståndaren allt för väl och lägger därför redan ned miljon-summor för propaganda mot oss i skolor, arbetsplatser, ungdomsorganisationer osv.

I vetenskap om vårt bittra, och avgörande nederlag 1945 kallar oss motståndaren inför ungdomen för nazister och fascister! Inför ungdomen förtiger motståndaren våra nya vägar, våra nya or-

Forts. side 6

Quisling påpekade inför Hitler personligen Hitlers stora misstag att ringakta de östeuropeiska folkens dynamiska krafter och antikommunistiska innställning

Quisling fikk underretning —

ABONNEMENTSFORNYELSEN FOR 1963

(Forts. fra side 1)

week-end-besøk førstkomende lørdag. Dette ville jeg mere enn gjerne og ble derfor hans gjest på Holsteinborg, hans gods som ligger ca. 15 km. fra Nestvedt.

Holsteinborg er en av renessansens perler i Danmark og ligger i de skjønneste omgivelser med vindebroer og alt som hører med til den gamle ridderromantikken. Jeg fikk en lang samtale under fire øyne med Holstein, ikke bare lørdag aften, men hele søndag formiddag, hvor vi satt ute i haven. Holstein var like interessert i å høre mine tanker om Norden, som jeg i å få opplysninger om danske forhold.

Det tok meg ikke lang tid å meddele ham at jeg var tilhenger av en felles nordisk politikk, og at jeg derfor var sterkt skuffet over at en felles nordisk opptreden hadde lidt et slikt skjebnesvangert skibbrudd da Finnland i sin skjebnetime søkte de andre nordiske lands støtte. Jeg la heller ikke skjul på at jeg var skuffet over at Danmark hadde brutt staven over en nordisk politikk ved sin statsministers tale i Lund i 1937. Da Danmark godtok ikke-angrepspakten med Tyskland kunne man ikke misforstå at danske politikere søkte veien til Berlin bort fra Norden.

Da det var en åpenhjertig samtale mellom oss, fremholdt jeg også at det var mange som var temmelig bitre i mitt hjemland over at danskene allerede 9. april hadde ladt sine flyplasser stå til tyskernes disposisjon, slik at de nødvendige forsterkninger til de tyske tropper i Norge kunne komme gjennom luften.

Jeg visste at grev Holstein var en tilhenger av den nordiske linje og derfor hadde stått i sterk opposisjon til Staunings og dr. Munchs utenrikspolitikk. Holstein ba meg være oppmerksom på at Danmarks stilling ikke var lett, med den nye hærordning av 1937 forsvant det danske forsvar praktisk talt i sin helhet. Det ville derfor ha ført til en katastrofe for landet i sin helhet hvis Danmark hadde gjort motstand. «Det er uhyre trist å måtte erkjenne dette», sa Holstein, «men ser man det hele i sammenheng så kunne man ikke vente annet enn at Stauning arrangerte denne gnidningsløse besettelse av Danmark for å frelse landet».

Det var vanskelig for meg å holde meg i ro da Holstein kom med denne uttalelse, og jeg ba ham om å fortelle sannheten om dette danske arrangement. Holstein la

ikke skjul på at den danske regjering hadde sluttet en overenskomst med den tyske regjering, idet den danske utenriksminister dr. Munch hadde hatt et møte med Himmler den 17. mars i Rostock, hvorunder betingelsene for en gnidningsløs besettelse av Danmark ble avtalt.

Ja, dette var sannelig nyheter, og jeg spurte om jeg fikk lov til å referere dem for Quisling. Dette fikk jeg lov til under den absolutte forutsetning at jeg fortalte at jeg hadde fått høre om saken i en helt konfidensiell og privat samtale.

Jeg sa til grev Holstein at de opplysninger han hadde gitt meg var av slik betydning at de virket ganske lammende på meg. Det var tragisk å se at Danmark på denne måte hadde falt hele Norden i ryggen. Grev Holstein mente imidlertid, at selv om det var bittert å måtte medgi at den danske regjering hadde opptrådt på en lite verdig måte overfor Norden, så ville det ikke derfor være riktig å si at den hadde fallt Norden i ryggen. Stauning hadde, såvidt Holstein hadde hørt, ved tre anledninger sagt at han hadde gitt sin norske kollega meddelelse om at Danmark ikke kom til å forsvare seg hvis tyskerne ble tvunget til å besette Danmark og Norge. Likeledes skulle Stauning 5. og 8. april 1940 ha gitt meddelelse til den norske regjering om at tysk besettelse av Danmark og Norge var nær forestående.

På grunn av de opplysninger jeg hadde fått av grev Holstein avbrøt jeg straks mitt opphold i Danmark og reiste hjem for å fortelle Quisling om hva som hadde foregått før besettelsen av Norge. Hvis disse meddelelser som jeg hadde fått var riktige, noe jeg ikke hadde grunn til å betvile, så gav de svar på mange spørsmål vi hadde stillet oss. Jeg fant det derfor rimelig hurtigst mulig å diskutere saken med Quisling.

Jeg ble straks mottatt av ministerpresidenten da jeg kom hjem og hadde en lang samtale med ham. Det vil si, det var jeg som måtte fortelle og han bad meg gjentatte ganger om å fortelle så detaljert som mulig. Heldigvis hadde jeg gjort mine notater og var godt forberedt. Jeg tror nok at fortellingen om mine opplevelser gjorde et sterkt inntrykk på Quisling, for han satt og hørte spent etter. Da jeg var ferdig hadde jeg ventet at han ville komme med noen spørsmål, men han sa bare: «Vi er blitt forrådt!», og så ble han

sittende der stum og ettertenksom. Jeg trakk meg derfor tilbake og gikk til mitt eget kontor.

Temmelig forbauset ble jeg da Quisling ganske overraskende etter et par timers forløp trådte inn på mitt kontor. Dette var ikke hans vane. Han pleiet alltid å ringe etter meg i hustelefonen hvis han ønsket å snakke med meg utenfor de daglige møter hver morgen. Ministerpresidenten sa at han ønsket å diskutere de meddelelser jeg hadde bragt med fra grev Holstein og sa at det ville passe ham å komme hjem til meg neste aften. Videre sa han at han ville sette pris på ved den anledningen å treffe ministrene Prytz, Skancke, Blehr, dr. Aall og Gustav Smedal

Selskapets sammensetning ga grunn til mange refleksjoner. Jeg fant det litt påfallende at Quisling nevnte Blehr og Aall blant de han ønsket skulle være tilstede, for såvidt jeg hadde forstått var det et litt spent forhold mellom de to herrer. Imidlertid var de jo begge gamle og prøvde medlemmer av Nasjonal Samling og jeg forstod at Quisling satte så stor pris på begge at han ville ha dem med når ting av viktighet skulle diskuteres. Prytz og Skancke kunne nærmest karakteriseres som Quislings fortrolige venner og de var derfor alltid tilstede ved særlige anledninger. Dr. Smedal var en høyt begavet jurist, hvis mening Quisling alltid satte pris på å høre. Man kunne også ha den

Med dette nr. følger en giroblankett, som vi ber våre abonnenter gjøre bruk av — helst så snarlig som mulig.

Vi minner om at vi har måttet legge noen kroner på bladpengene, slik at vanlig abonnement i Skandinavia nå koster kr. 18,— pr. halvår og kr. 36,— pr. helår. I lukket omslag kommer det en femmer i tillegg pr. halvår fordi vi da får ekstra portoutgifter som må dekkes.

Vi minner også om det vi tidligere har skrevet, at selv den forhøyede abonnementspris ikke dekker omkostningene ved utgivelsen og at vi derfor er nødt til

å be alle som overhodet er istand til det om å hjelpe oss med en ekstra støtte i tillegg til bladpengene. Det har hittil vært svært mange som har sendt oss en femtikroning som bladpenger for året og vi er svært takknemlig for det, men vi håper at disse nå ser seg istand til å plusse på de 6 kronene vi har måttet øke bladpengene med, for ellers går vinningen opp i spinnningen for oss og vi blir nødt til ytterligere å innskrenke numrenes antall.

Altså: Bruk giroblanketten så snart som mulig og husk på den ekstra støtten som er en livsbetingelse for avisen!

største tiltro til hans diskresjon.

Jeg hadde på forhånd fortalt herrerne at det var på Quislings anmodning jeg hadde bedt dem komme til mitt hjem den gangen, og at jeg antok at ministerpresidenten ønsket å høre deres mening om en konfidensiell sak. Da vi hadde fortært det uhyre frugale måltid, trakk vi oss tilbake til biblioteket, hvor vi uforstyrret kunne snakke sammen.

Quisling sa at vi var kommet sammen for å drøfte en opplysning som jeg hadde fått. På grunn av de særegne omstendigheter, ba han de tilstedeværende behandle den sak som ville bli diskutert helt konfidensielt og ikke meddele det som som ble sagt til noen. De fleste av de tilstedeværende kjente grev Holstein, om ikke personlig, så av omtale. Det var derfor ikke nødvendig for

meg nærmere å presentere ham. Jeg fortalte at jeg hadde vært på besøk hos ham på Holsteinborg og at vi der hadde hatt en lengere samtale. Blant annet hadde jeg fått vite de nærmere omstendigheter om forhandlinger som var gått forut for Danmarks besettelse, og særlig oppholdt jeg meg ved møtene mellom den tyske Reichsführer Himmler og den danske utenriksminister dr. Munch i Rostock 17. og 18. mars 1940. Jeg nevnte også hva Holstein spesielt hadde presisert, nemlig at Stauning ved to anledninger hadde hevdet at den norske regjering i god tid var blitt underrettet om at Danmark ikke kom til å sette seg til motverge. Holstein mente derfor at det ikke kunne bli tale om at Danmark på noen måte hadde fallt Norge i ryggen.

Forts. s. 7

FOLK OG LANDS MINNEALBUM:

9.

Falt i øst i kampen for Europa

Preben von Ahnen, Holmestrand
f. 30. 12. 18. i 5. 1. 42

Odd Ewald Andersen, Moss
f. 8. 3. 20. i 11. 8. 42

Ole Martin Andreassen, Sarpsborg
f. 18. 7. 21. i 12. 2. 45

Charles Andersen, Drammen
f. 17. 2. 23. i 1. 4. 43

Finn Evensen, Drammen
f. 13. 10. 18. i 18. 7. 43

Anders Jacob Grønneberg, Tjølling
f. 14. 7. 12. i 2. 3. 42

Hans Herman Gull, Kongsvær
f. 3. 1. 1900. i 18. 9. 42

Ole Gulbrandsen, Eidsvoll
f. 20. 1. 23. i 28. 12. 42

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Redaktører:

ODD MELSDOM, ansvarlig
ALEXANDER LANGE

De uhildede menn

Det er i disse dage kommet en bok om og av tryllekunstneren, slangemennesket m.m.m. Arnardo. Men denne Arnardo blir nok den rene småguttet mot «retts»oppgjørets store tryllekunstner: lagmann, stortingsmann, Høyremann og mye til mann ellers tydeligvis, John Lyng.

Denne John Lyng har også begått en bok om svartekunster, sammen med en rekke andre av de mest ansvarlige for de grove overgrep som i rettens navn fant sted i årene utover fra 1945. Vi sikter til det voluminøse verk som justisdepartementet har ladet utarbeide og som det er meningen å forelegge Stortinget med tid og stunder.

Men Lyngs befatning med denne affære innskrenker seg slett ikke til bare selve utarbeidelsen av denne urettens svanesang. Når vi stiller ham i klasse med selveste tryllekunstneren Arnardo, så er det fordi han meget behendig har forstått å trylle om det sterke ønske som i sin tid gjorde seg gjeldende i stortingskretser om å få gransket dette såkalte landssvikoppgjøret på et objektivt og hederlig grunnlag til en anmodning om å få seg forelagt noe slikt som det som nå foreligger: et ensidig partsinnlegg fra en rekke av de hovedansvarlige for den rettskomedie stortinget mente burde granskes.

La oss ganske kort minne om forhistorien. Da Lyng i begynnelsen av 1952 fremsatte sitt forslag om et granskningsutvalg som slett ikke skulle granske, men bare katalogisere og besynge uretten, så var det ganske enkelt for å slå ned mange stortingsmenns uttrykte ønske om en upartisk granskning. Det var blant annet blitt fremsatt et forslag av Bunkholt om at Stortinget skulle nedsette et utvalg, som blant annet skulle granske «om det må ansees nødvendig å få en bedømmelse av rettsoppgjørets historiske og retslige grunnlag». Han talte i dette forslag også om en revisjon av landsvikdommer.

Lyngs avledningsforslag ble tydeligvis misforstått av mange, men det førte iallfall til hensikten: Bunkholts forslag ble forkastet med stort flertall.

At forslaget var blitt misforstått viste blant annet stortingsdebatten året etter om Svenskeutredningen. Her sa Vatnaland bl. a.: «At Stortinget sjølv er klår over at ein ikkje kjem unna ei inngående vurdering av rettsoppgjøret, viser dette framlegget som representanten Lyng, medlem av justisnemnda, sette fram i Stortinget 22. januar ifjor, og som da samrøystes vart vedteki sendt Riksstyret». Og han sa også dette som det er all grunn til å merke seg nå: «Skal dette utvalget som Stortinget da bad om, kunna fylla oppdraget sitt, kan eg ikkje skjønna anna enn at det óg lyt få utgreidt just det same som henvendelsen til Instituttet (det svenske) går ut på. Er det då nokon som verkeleg trur at vi kan få ei fullnøyande utgreiing om dette av våre eigne rettslærde, av slike som meir eller mindre har vori borte i det før?»

La vik støttet dette innlegg og Stavang sa blant annet at «skal ei utgreiing, som eg har nemnt, få ein verknad, få bort noko av kjensla av å ha lidi urett, då kan ikkje nokon av dei som har hatt med oppgjerda tidlegare, skriva den ugreiinga eller gjera det arbeidet.»

Efter dette brukte justisdepartementet to år på å få oppnevne det utvalget, som har sittet sammen i 7 år før det nå har prestert en innstilling, som etter hva det selv hevder slett ikke har til hensikt å granske uretten, men bare skal være en oppfriskning av straffegalskapen fra 1945 og utover. Det kan naturligvis være interessant nok å følge denne granskernes roting i de gamle branntomter, men finnes det på den annen side et normalt menneske som på bakgrunn av de foran siterte uttalelser fra stortingsmenn

LILLI HAMILTON

In memoriam

«JAG VAR HUSVILL och I gåven mig ...». Dessa ord från Jesu kända liknelse om den ytterste dagen, bör denna dag komma i åtanke när minnesord över Grevinnan Lili Hamilton skall nedtecknas. För oss, hennes vänner, kom dödsbudet som en chock.

Ja, man kan utan överdrift säga, att det är inte lätt att karakterisera Lili Hamilton, för hon var en rikt sammansatt och mångsidig människa. Och hon hörde till de få, som redan under sin livtid blev legendarisk.

Inom Hjälpkommittén för Tysklands barn, balthjälpen och i svensk frihetskamp är hennes namn väl förknippat. Det är millioner fattiga barn, som står sörjande vid hennes död.

När balterna var «opopulära», då var det Lili, som gav hjälp. När våldtäkten av Europas mitt höll på att nå sin fullbordan — och «skriftens ord» skulle gå i uppfyllelse — då slog Lilis äkta kvinnohjärta för de arma, och inte endast slog, det blev också en stor handling i orden. Om detta vittnar alle de barnhem och skolor, som genom Lilis oförtröttliga insats står som minnesmärken över hennes gärning. Jag vet inte många, som så personifierar de Erik Axel Karlfeldts ideal: kunde tala «med bönder på bönders språk och med lärde män på latin».

Den nationella frihetsrörelsen i vårt land hade en ärlig kämpe i Lili. — Vi kan inte i ord uttrycka vårt tack för hennes insatser. Blir ord någon gång tomma, så blir de det denna gång!

Lili Hamilton var en av dem, som visa att Försynen lever. Frid över ditt sällsportaljusa, förpliktande minne!

Den bortgångne sörjes närmast av maken, kommandörkapten W. P. Hamilton, St.-holm, sönerna Percy, exportchef, Hälsingborg, och Knut kapten vid kustartilleriet, Göteborg, samt dottern Marianne, Stockholm.

Sven A. Lundehäll.

kan oppfatte justisdepartementets granskningsutvalg bestående av de aller mest impliserte herrer fra dengang som uhildede menn? En savner stort sett bare en Terje Wold og salig Solem blant disse «uhildede menn».

Isteden har man fått med som sekretær en sekretær fro Terje Wolds høyesterett.

Det kan være grunn til å sette disse ting på plass, siden pressen forsøker å bruke innstillingen som et slags svar for «retts»oppgjøret.

LEIF SUNDT — forsker av okkupasjonsårene fyller 70 år.

Cand. oecon. Leif Sundt fyller i disse dage 70 år.

Som sønn av Farmands grunnlegger og sønnesønn av den sosiale forsker Eilert Sundt ble det nedlagt i Leif Sundt lysten til å kjøpe og lese bøker hvori han kunne forske etter sannheten, her om det som rammet Norge 9. april 1940. — Han kom tidlig til den konklusjon at Norge ble lagt ut som et åte for Tyskland.

Dette er nu ledende historikerens oppfatning i utlandet. Våre egne augurer på området er nu begynt å hinke med, skjønt hemmet av politisk trykk som de enn er.

Efter frigjøringen ble Sundt arrestert på Stortingets kontor. — Leif Sundt var nemlig en av sekretærene i den Aallske «Granskningskommission av 1943», som hadde til mandat å utrede forhistorien til 9. april 1940, og som satt inne med hemmelige dokumenter, som voldte ubehag hos de hjemvendte emigranter! Han var en av de politiske justisofre som stillet dette historiske materiale til rådighet for overlæge Johan Scharffenberg. Denne utga de smertefulle «Historiske Aktstykker».

Dette materiale — som er uimotsigelig — har Sundt blant annet gjengitt i Morgenbladet, Farmand og gjen-

nom en årrekke særlig i FOLK OG LAND —. Han finner at hovedlinjen i regjeringen Nygaardsvold-Kohts nøytralitetspolitikk i tidsrummet 31. august 1939 til 9. april 1940 — uvilsomt finnes i møtene i Utenrikskommittéen 31. august, 22. desember 1939, og 11. januar, 31. januar og 8. april 1940. — Her ser man linjen i store trekk: Offisielt nøytralitetspolitikk, men i siste instans spill under dekke med Vestmaktene på en katastrofal måte. Sundt fremhever Kohts, Mowinckels og Andersen-Ryssts innlegg i Utenrikskommittéen 31/8 1939 og blandt annet Mowinckels ord i Utenrikskommittéen 8/4 1940.

Her har Leif Sundt for nu-tid og ettertid registrert den folkebedragerske linje i store trekk som den var: Nøytralitet på lissom med svik mot Regjeringens erklæring av 3. september 1939 om «FULLKOMEN NØYTRALITET».

Leif Sundt har med stort personlig offer kjempet, og med hell, mot historieforskningen, som selv skolebarn er klar over idag. Han vet ikke hva det vil si å hvile seg. Det vet én som han holder i ørene.

Alexander Lange.

Bisper, apostler og sådant mere

Arbeiderbladet bringer et kjempintervju med en det kaller «MARIDALENS APOSTEL» og hvis borgerlige navn er Eugen Johannessen. Og skjønt det neppe er noen kristenhetens apostel mannen er, så er det tydeligvis meget til kar og han har også de geistlige forbindelser i orden. Hvilket tør fremgå av dette utdrag av intervjuet, som gjengis uten kommentar til belysning både av apostelen og hans geistlige følge:

— Ja, var De ikke også medlem av Hjemmefront-ledelsen? — Jo, de siste åra så. Jeg husker da vi gikk opp på Slottet for å «overlevere Norge». Kongen var ikke kommet ennå, det var kronprins Olav vi skulle møte. Så kom vi da opp i den røde sal på Slottet, og der sto forsørje meg en gipsbyste av Quisling og lyste mot oss. Biskop Berggrav ble aldeles rasende da han så den. Han løp bort og sparket den istykker så

støvet føk. Så måtte vi hjelpe ham å skuffe gipsen inn til veggen før Kronprinsen kom. Aldeles riktig gjort, mener jeg. Jo, både Berggrav og Hallesby var sammen med oss noen ganger. Jeg kom visst i skade for å banne litt til begge prelatene».

Men begge de to høyverdige tok det «som mannfolk», sier arbeiderpartimannen, som understreker at han er en god venn av Gerhardsen. Mannfolket Berggrav gikk så formodentlig hjem og skrev sin folkedom over — NS.

HUSK BLADPENGENE!

NARVIK 1940

«BYEN MED KANONEN»

B. Før 9. april

Da det var flere enn jeg som trodde det samme, ble spørsmålet spioner aktuelt, og først var det da de mystiske fly som suste over Nord-Norge og som folket i Syd-Norge ikke ville tro på.

Men general Johannessen trodde på dem, og det samme gjorde hans efterfølger general Erichsen. Divisjonen satte igang lyttetjeneste etter flyene og de oppsappede radiomeldinger ble sendt til meg til oversettelse, da de var på russisk.

På den andre siden av grensen satt sjefen for Nord-Sveriges forsvar, general Reutersvärd, og han var av samme mening om «spökflygarna», som general Johannessen sa. Altså tok han seg en tur til Harstad for å snakke med denne herre. Reutersvärd skulle også være en barsk herre, så derfor skildret en svensk offiser møtet mellom disse to børster på følgende måte:

«Och där i Harstad satt de två karlarna på kvar sin stol, tittade på varandra och morrade.»

En dag kom der en ung, kjekk dame inn til meg på kontoret.

Det var Giskens Jakobsen fra Narvik, og hun var ver-

denskjent for sine mange og dristige flygninger. Jeg vil bare minne om den gang motoren ramlet ut mens flyet var en kilometer oppe i luften. At Giskens og hennes mekaniker Johansen fra Liland kom helskinnet ned kan de bare takke sin koldblodighet for. De krøp nemlig frem på spissen av flyet og holdt det derved så noenlunde i balanse, mens det blafret ned som et fallende løv og la seg tilrette på sjøen.

Joda. Hø Giskens, det var noe te jente det!

Altså kom hun til meg, som sagt og avleverte en besk kritikk mot myndighetene som ikke gjorde noe for å få rede på hvor de mystiske flyene kom fra.

«Det må her nord stasjoneres fly som går opp og følger etter dem» sa Giskens. «Vil ingen andre fly, vil i all fall jeg gjøre det, men staten må skaffe meg en hurtiggående maskin, min er for langsam.»

Så skrev jeg da til mine høye overordnede og anbefalte planen. «Det var en god plan» sa jeg, såsant ikke staten ville sørge for flyvere. Brevet ble ferdigskrevet, Puttet i fin konvolutt med frimerke og sendt avgårde. — Dermed slutter også sagan om Giskens sin plan, for det kom aldri noe svar fra de høye herrer.

Nå er det jo ikke alle spioner som flyr. Det finnes også non som rusler rundt på bakken og fra divisjonen fikk jeg ordre om å passe godt på dem.

Men dette var slett ikke så liketil.

Det vrimlet jo av fremmede sjøfolk i byen, og eventuelle spioner behøvde aldeles ikke anlegge forkledning og falsk skjegg før de snek seg

ut til sin skumle gjerning for å utspionere «festningen» Narvik. De kunne bare ta seg en tur opp i høyden øst for byen, slå seg ned ved et bord i friluftrestauranten Fjellheim og der gå igang med en kopp kaffe og en kikkert. Under seg hadde de Narvik. Det var nesten som å sitte i et fly og glane ned, og avstanden var ikke større enn at en kaffedrikkende speider med god kikkert kunne se det meste av det han ønsket å se.

Spionene kunne deles i de som var fast ansatte i Narvik og de tilreisende.

Fast bosittende spion nr. 1 var de tyske malmkjøperes representant ved Malmbolaget. Den meste malm gikk jo til Tyskland, visstnok til et syndikat i Rhinprovinsen, og dette syndikatet ville ikke kjøpe katten i sekken. Det hadde derfor sin faste representant i Narvik. Han skulle sørge for at alt gikk rett og riktig for seg, sett med kjøperens øyne, og var også en meget viktig person som hadde flere nordmenn i sin tjeneste.

Denne tyskeren rapporterte naturligvis hjem til Tyskland alt som kunne være av interesse for syndikatet, og enda litt til. Gud og hvermann visste at han var spion, noe i likhet med gesandter og militærattache, som jo også er interasjonalt anerkjent som folk hvis oppgave det er å «studere» det land hvor de i øyeblikket er plassert. For denne mann var Narvik og malmutskipningen en åpen bok. Kamerat Hitler behøvde ikke flere spioner enn denne Meyer, senere Müller, som var lovlig ansatt og alment anerkjent som Tysklands øye og øre.

Jeg sa «Meyer senere Müller». Det kom av at først var det en herr Meyer, men han ble, visstnok våren 1939, byttet ut med en herr Müller, som var så korrekt at han kom på offisiell visitt til meg. De er nøye å formene disse utlendingene.

Både tyskere, engelskmenn og franskmenn var på offisiell visitt hos meg i Narvik.

En vakker sommerdag, visstnok i 1939 — kom «de store gutta» fra Tyskland på besøk. Det var direktør ditt og direktør datt, og den lengste av dem, en kar på to meter eller mer, betrodde meg at han var en historisk severdighet.

«Hva?» sa jeg.

«Jo» sa tyskeren. «De ser

Dødsdans i Prag

En roman om pragerrevolusjonens dager
i 1945

av OLGA BARÉNYI

(Oversatt av ODD MELSOM)

XXXIII.

Michaela står fremdeles ved anretningsbordet med en trekkasse foran seg. Hun forsøker halsstarrig å få lokket av med en gaffel, kanskje det er medisin eller forbindelsessaker i den.

«Gi meg den, ellers kommer De til å stikke øynene ut på Dem med gaffelen», sier Martin ertende. «Det skal vi ordne fort. Dengang jeg var innbruddstyv — —»

«Hva er De for noe i virkeligheten?»

«Jeg? En stakkars idiot som gjør alt forkjert. Så — der gikk det. Se her — en haug med romantikk! En visse blomsterbukett og brever. Jeg er fryktelig glad i å lese andres brever, det er enda mere spennende enn å lytte ved dørene. Se der — datoen! Mai 1895! «Kjæreste!» — Les De, Mila, jeg er spent på å høre hvorledes man så på kjærligheten for femti år siden.»

«Jeg vet ikke, det er sikkert brevene til en død.»

«Netopp derfor, vi er jo også nesten virkelig døde, altså så å si slektninger av den døde dame.»

Michaela setter seg på eggekassen og bøyer hodet mot den lysende skala på radioapparatet. Hennes røde hår gir ansiktet den sarte farven til blekrøde roser i den smale lysstripen.

«Kjæreste, dette er mitt første brev til deg etter at du forlot meg. Du sa ved avskjeden at adskillelsen bare ville vare en ganske kort stund. I mellomtiden har det gått åtte dager og hver av dem var lenger enn et år.

Og det vil kanskje enda måtte gå utallige dager, for mitt hjerte er friskt selvom det er brutt. Mamma lot vår huslege komme, han mente det var anemi, et navn måtte han jo gi min plutselige sykdom. Meget frisk luft skal jeg ha. Du har slett ingen frisk luft, kjæreste. Jeg skal gå meget å spasere. Du vil aldri mere spasere, kjæreste. Det er jo den vakre mai måned, sa huslegen. En mai uten deg — finnes det en mai uten deg? Da man begravet deg var min spillelærerinne nettopp hos meg, og jeg måtte øve på «Bøhmisk polka» av Smetana, og frøknen fortalte meg herunder om henne — om din hustru. Men nå er hun ikke lenger din hustru, kjæreste, ikke sant? Nå tilhører du bare meg. Nå behøver jeg ikke lenger å betrede meg at jeg elsker en gift mann. De døde er ikke gift. Du er nå bare en kjæreste, som venter på sin pike, på sin elskede, på meg, ikke sant? Ett eller annet sted, ikke i graven, for det ville være en forferdelig straff for alltid å måtte ligge i mørket. Kanskje venter du, som alltid, i rosenhaven der høyt oppe på Laurenziberg, kanskje —»

«Sentimentalt, men ikke dårlig av en veloppdragen backfisch. Nåja, like etter begravelsen er den ulykkelige kjærlighet fremdeles frisk. Jeg vedder imidlertid på at etter etpar uker har denne nette ensidige korrespondanse opphørt. Hva kaller hun seg denne trofaste jomfru?»

Fort. side 7

Narvik sett fra nord. I bakgrunnen Ankenes og innløpet til Beisfjord

Stortingsmedlemmene besøkte i slutten av januar 1934 Bods-fængslet i Oslo. Her er et bilde av noen stortingsmenn fotografert bak gitteret. Det er mange som mener at de burde ha forblitt der etter å ha lagt Norge forsvarsløst og dermed ført oss opp i 9. april 1940.

Fort. side 6

Konrad Sundlo:

STALIN VAR HVERKEN MARXIST ELLER KOMMUNIST, MEN BÅBOLSJEVIK —

Bare i 1930 ble 735 menn og 498 kvinner i Tyskland myrdet av de røde.

Engang under krigen sa Winston Churchill til sine landsmenn:

«Det eneste jeg kan love dere en nød, blod og tårer!»

Og han holdt ord. Den britiske nasjon fikk nød, blod og tårer og den samme belønningen fikk også de andre seierherrer som hadde deltatt i «korstoget». Så da de hadde seiret og røskylene fra siste slagmark var trukket vekk, så seierherrene seg rundt etter det store de hadde kjempet for og oppdaget ikke annet enn nød og kaos samt et lykkelig Sovjet som satt glisende på toppen av grushaugene. —

Nå ja, tenkte de. Det var riktig at de hadde hjulpet Stalin, som jo av Roosevelt var døpt «Koselige Jo», en folkets mann som i årevis hadde slitt for sitt folks lykke. Det var bare det at dette ikke var sant, men kun propaganda. For mens Marx og Engels hadde sagt: «Alle mennesker er like og brødre er pliktige til å hjelpe hverandre!», var der aldri kommet noen lignende uttalelser fra Stalin, som tvert imot bygget opp et brutalt funksjonærvelde med seg selv på toppen. «I vårt partis rekke — sa Stalin — finnes det 3000—4000 høyere førere. Dette vil jeg si — er generalene i vårt parti. Så kommer 30.000—40.000 midlere førere. Dette er våre partiførere. Og så kommer 100.000 til 150.000 lavere partikommandører. Dette er så å si å underoffiserene i vårt parti.»

Dette er sannheten om «Koselige Jo», som sørget for å holde sitt befalskorps «rent» ved stadige utrenskninger, som også ryddet vekk alle Lenins venner, alle dem som hadde kjempet revolusjonen frem til seier. Til slutt satt Stalin alene igjen på toppen som eneveldig despot og terroriserte det russiske folk uten snev av barmhjertighet. Men befals-

korpsset knyttet han til seg ved ekstra rasjoneringskort på mat og andre fornødenheter. Sovjets funksjonærer led nok ingen nød, mens den store grå masse manglet alt. — Les herom i Wolfgang Leonhardts bok «Die Revolution entlässt ihre Kinder». (Revolusjonen kvitter seg med sine barn). Og denne Leonhard er ingen hvemsomhelst, men en trofast Stalins tjener helt til det sprakk for ham og han rømte til Jugoslavia etter krigen.

Ved å lese denne bok får man det klart for seg at Stalin hverken var kommunist eller marxist, men rett og slett en bolsjevik med hele bolsjevismens samfunnsødeliggende moral og politikk, som gikk ut å å skape kaos i alle vestlige stater. For uten kaos kan bolsjevismen ikke bestå. Herunder gikk det varmt for seg særlig i Tyskland, som Stalin betraktet som et brohode for sin inntrengen i Vesten. Her var det i 1930 3 millioner arbeidsløse, 17,830 mennesker begikk selvmord og 735 menn og 498 kvinner ble myrdet av

Tilslutt satt Stalin alene igjen på toppen som eneveldig despot

de røde. Men så kom Hitler til makten og ordnet opp, akkurat som Mussolini i Italia og Franco i Spania. Det er diktaturstatene som best har forstått Stalins sprog, som har gjennomskuet falskheten og troløsheten og besvart skudd med skudd og slag med slag.

At de vestlige demokratier slo seg sammen for å hjelpe Stalin med å knekke Vestens beste vern og feste kom neppe som noen overraskelse på den listige bolsjevik, som kjente til demokratiens hat mot den sterke tyske nykomling. Han utnyttet derfor hjelpen til siste trevl, benyttet anledningen til å få inpass i Vesten og har siden krigen ført sin infiltrerings- og undergravningspolitikk i vestlige kretser, og det med slikt hell at Vesten nu er på stadig tilbaketog.

Dette har vekket Europas ungdom til liv. Det gjærer i den overalt, idet den er fullt klar over at Vestens nuværende ledere har spilt fallit og må erstattes av yngre krefter der har satt seg som mål å reise et fritt og sterkt Europa hvor hverken USA eller Sovjet skal herske. Og ungdommens aviser — sier hva ungdommen tar sikte på:

«NORDISK KAMP» (Sverige).

Skriver med begeistring om Nasjonalsocialismen: «Vi kjemper for målet: virkeligjørelsen av våre ideer paa svensk og nordisk grunn. Vårt folk er alt. Den som saboterer dets livsbetingelser er vår dødsfiende. Vi forlanger hensynsløs innsetting av egne krefter.»

«FÆDRELANDET» og «SPRÆNG LÆNKERNE» (Danmark):

Vårt mål er frie europeiske nasjoner, frigjorte av de lenker der binder oss til de øst-vestlige krigsmakter. Et Europa ledet av europeisk tenkende, europeisk talende menn og kvinner. — — Europas nasjoner er degradert til brikker i et djevlesk spill hvor ethvert æresbegrep, sannhet og rett er trådt i støvet, hvor menneskeliv blir regnet for intet og hvor landegrenser bortviskes som en blyantstrek paa et stykke papir. — — Vi appellerer til den danske befolkning: Slutt opp i den ring av europeiske kampbevegelser der har satt

(Forts. side 6.)

Rütger Essén:

Bayern, Riket og Bonn

En av de skarpeste utenrikspolitiske iakttagere i den nasjonale leir er redaktør Rütger Essén i det svenske ukeblad FRIA ORD. Han er en av de markante skikkelser i kampen for den historiske sannhet og dertil en glimrende skribent med en betydelig litterær produksjon bak seg. Vi gjengir nedenfor en artikkel av ham i FRIA ORD om et emne som sikkert vil interessere de fleste av våre lesere:

På Karlsplatz («Stachus») i München møtte stadens borgere og dignitærer en solig oktoberdag år 1805 kejsar Napoleon, som nyss vid Ulm tvungit en østerriksk armé att sträcka vapen. Segraren stannade ett par veckor och ordnade sitt förhållande till Bayern och dess kurfyrste, den folkligt gemytlige Maximilian Josef, vilken i likhet med sitt folk ansåg att

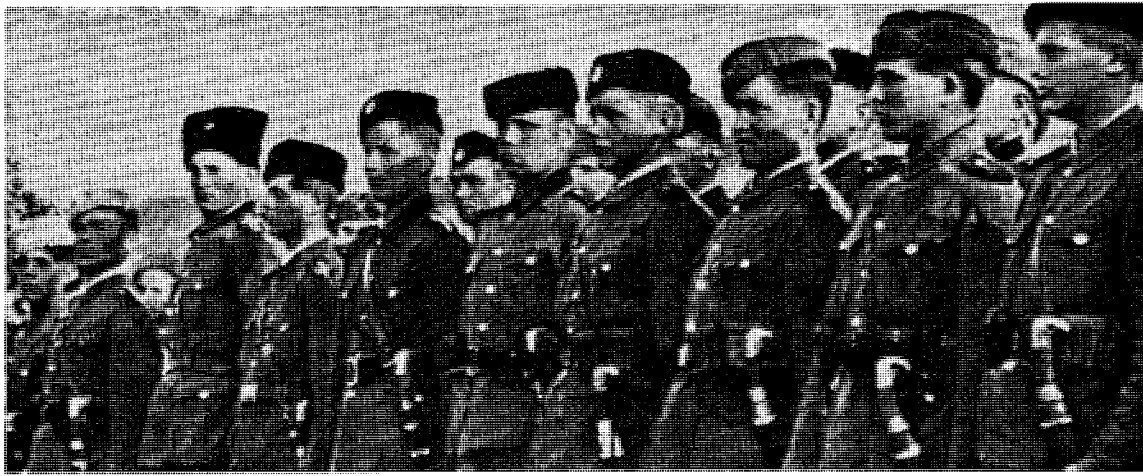
Bayern satt något för trångt mellan Preussen och Österrike, samt att Napoleons bevägenhet lämpligen kunde utnyttjas för att i någon mån rätta till detta missförhållande.

Napoleon fortsatte till Austerlitz i Böhmen, där den 2 december tsar Alexander I:s armé jämte kejsar Franz' huvudstyrka krossades i ett

Forts. side 7

Når de Gaulle för någon tid sed n om att upprepa «den fransk-chen, var han mycket angelägen om att upprepa «den fransk-bayerska vänskapen» o.s.v.

Russiske antikommunister som — dessverre forsent — fikk lov å kjempe på tysk side på østfronten

(Forts. fra side 1)

organiseringer. Motståndaren förtiger att nationalismen i Norden och Europa anno 1962 äger den nya vägen till livskraftig framtid och Europas och den vita rasens räddning.

Vi ser inte enskild nationalist-stat som högsta organisationsformen. För vår nordiska del kan jag blott peka på vår strävan i Norden. Vi strävar, för Nordens vidkommande, för ett enat och förenat Norden. Ett Norden befriat från såväl Öst som Väst. Ett Norden som utan sidoblickar mot våra europeiska broderfolk och vidare mot den vita rasen över hela jorden.

Under trettioalet förverkligades i Tyskland och Italien den folkliga frihetsiden framgångsrikt. Den skapande folkkraften lösgjordes för att tjäna nationens intressen och utvecklade ländernas näringsliv, kultur och försvar med prästationer som för ej hade anats.

Vår store nordmann Vidkun Quisling påpekade inför Hitler personligen Hitlers stora mistag att ringakta de östeuropäiska folkens dynamiska krafter och antikommunistiske innställning. Alltför sent skulle Adolf Hitler och Tredje Riket inse hur rätt Quisling hade. Alltför sent under andra världskrigets slutskede antogs ryssar, ukrainare etc. som tyskarnas allierade. De var villiga att kämpa på tysk sida trots att krigets avgörande redan började bli synbart.

Vi nordbor kan ur nordisk synsvinkel inte betrakta balter, ukrainare, polacker eller antikommunistiska ryssar som «Untermenschen». Den europeiska nationalismen av idag skall också ge dessa folk en ny tro och ett nytt hopp.

Redan 1939 hade den europeiska ungdomen en klarare syn än nationalismens förgrundsfigurer. Den direkta skörden av nationalsocialismens kamp var ju Waffen-SS-Soldater i Waffen-SS hade helt lämnat den tränga

nationalismen och såg kampen mot den vita rasens förgörare som det mest väsentliga.

Waffen-SS bevisade, att för byggande av det nya Europa måste lokalpatriotism inom provinsgränserna vika inför den verkliga europeiska samlingen.

Möjligheterna för den europeiska samlingen står ju klar:

1. Skapa social rättvisa på hela kontinenten och genom «export» av vår sociallära kan även övriga statsbildningar och folkblock befria sig från kapitalism och kommunism, varvid världsfridens sak gynnas.

2. GEMENSAMT bildar de vita folken en biologisk enhet mot de färgade miljardfolken. Denna stora vita kraft kan i ett Europa, som nu är splittrat, lätt upplukas stat efter stat — men aldrig om vi stå som enad kraft!

3. Militariskt blir Europa starkast. Bl. a. har ju praktisk taget alla moderna vapen från geväret till vätebomben upfunnits av europeer, och dess skapande kraft är trots världskrigen inte uttömd. Därför kommer utvecklingen på vapentekniska området att fortsätta till Europas fördel, vi går förbi övriga makter.

HUR SKULLE DETTA KUNNA SKE? FRÅGAR NOGON! Jo, vi ha svaret, vi ha även här kartan över vägen!!! Och det sätter jag som punkt 4.

4. Sedan gangster-syndikatet Stalin-Roosevelt-Churchill efter kuppen mot Europa 1941 — 1945 splittrades har demokratins pratkvartar fått ge upp position efter position. En ändlös rad av oförmåga, misstag och förräderi återspeglas i Tjeckoslovakiet, Kina, Korea, Vietnam, Laos, Ungern, Berlin, Kuba, Guinea, Algeriet, Goa, Kongo, Irak osv. Det röda helvetet stormar fram, medan den liberala pressen beklagar medlidamt bolsjevikspioners hårda öden. Vägen till nya Europa och for-

dringen av social rättvisa kommer att väcka och organisera de förtryckta östeuropeiska folken, aktioner i stil med OAS — ANS kan inleda den militära befrielseskampen i Öst-Europa.

Detta enade nya Europa blir ett aldrig förr skadat maktblock. En kraftcentrering som förfogar över väldiga militära, ekonomiska, finansiella och framför allt andliga resurser.

Och vägen ligger klar för vår civilisatoriska mission i världen.

Detta är framtiden nationalismen i Europa vill bjuda Europas folk.

Vår motståndare skall aldrig mer förmå hetsa Europas folk emot varann. Tyskar mot polacker, italienare mot greker, kroater mot serber osv. och därmed bryta vägen för Europas undergång under det röda barbariet.

Motståndaren lyckades så sådant hat mellan de europeiska folken, att briter och fransmän förmåddes ta sengaleser, indier, araber och nigger-folk mot sina vita bröder.

Men segern bjöd inte briter eller fransmän något annat än hotet av idag. Idag hotas Europa av det gula folkhavet, hotas av Asien-Afrika - kommunismen och den negerfila amerikanska coca-colakulturen.

Således kan vi nationalisterna med förtröstan se framtiden an, ty säkert skall Europa välja vår väg och vad vi har att bjuda FRAMTIDEN!

Nordiska Rikspartiets verksamhet går vidare. Vårt mål är och förblir NORDENS ENANDE.

Nordens folk skall bli ETT FOLK, Norden ETT RIKE!!

Vår verksamhet skall rädda Norden från kommunismen, rädda Nordens folk från rasblandning med åtföljande upplösning.

Mot vår ideologi är kommunismen maktlös och världssamvetets tolkare skall få allt svårare att kunna visa oss till det förflutna.

Vår ideologi är luttrad och härdad, vi representerar det nya, vi representerar FRAMTIDEN. VI ÄR REDAN I DA-

(Forts. fra side 5)

seg som mål å frigjøre Europa for de makter der hindrer oss i å handle ifølge vår medfødte kulturarv, med sannhet og rett som bannermerke, til gagn for våre nasjoner. — Hverken USA eller Sovjet skal herske her.»

«NATION EUROPE» (Belgia):

I affæren Katanga understøtter USA av alle krefter FN. Dette er fordi Wall Street gjerne skulle se at Katangas produksjon forsvant fra grubmarkedet, noe som ville være meget heldig for visse amerikanske og kanadiske børspapirer. Dette er altså våre allierte. Det er fremdeles i Europa alt for mange troskyldige sjeler som tror på Onkel Sam. Alternativet «med Washington mot Moskva» eller «med Moskva mot Washington» har ingen mening. — Moskva og Washington er to røvere som slåss seg imellom, som to åtsselfugler, på ruinhaugene i Europa. De slåss mot hverandre, men samtidig slåss begge to mot oss. Det riktige alternativ er Europa mot Moskva og langt vekk fra Washington.»

«TROMMLER» (Tyskland):

«Ved en kunngjøring 9. juli 1961 i turnhallen i Lippoldsberg hvor talerne ble avbrutt av minuttlange bifallsstormer, tegnet talere fra de unge nasjonale krefter fra Holland, Danmark, Spania, Frankrike, Belgia, England, Østerrike, Tyskland, og Syd-Afrika bildet av det kommende Europa: Enig, uavhengig av Øst og Vest, sterkt, fritt og klart til forsvar for den nasjonale egenart hos deres folk. Ingen der har opplevet disse dage vil noensinne glemme dem. På tross av de mange sprog som ble talt, var alle like klar over en ting. Engelske og tyske soldater som hadde kjempet mot hverandre ved Dünkirchen satt sammen og talte om deres felles Europa; belgiske tidligere motstandskjempere og folk fra Waffen SS fra samme land. Flamer og valloner. Alle var kommet og følte det verdifulle ved disse

uttalelser. Med verdighet og respekt for hva andre følte ble den nye vei betrådt, denne som skal sikre fremtiden for oss alle.

Det unge, nasjonale Europa er våknet. Samlet vil det kjempe. Samlet vil det seire!!»

NATIONAL SOCIALIST MOVEMENT i England:

Går inn for nasjonalsocialismen og førerprinsippet og opplever derfor å bli overfalt og få sine møter forstyrret av ramponer som går inn for «demokratiet» og talefrihet for alle». Det samme gjelder Sir Oswald Mosleys parti Union Movement.

Konrad Sundlo.

NARVIK - -

(Forts. fra s. 4)

her foran Dem den tyske hærs høyre fløy under innfallet i Belgia-Frankrike 1914. Jeg var høyre fløyemann i mitt kompani, mitt kompani var regimentets høyre kompani og regimentet var høyre regiment i von Kluck's armé. Det var jeg som var på ytterfløyen og måtte skritte ut. Tretti kilometer hver dag min herre, uke etter uke. Det var bra jeg hadde lange ben!»

Malmbolagets disponent, min gode venn herr Hoel, holdt lunch for disse karene, og til denne lunch ble også jeg innbudt, og da disponentens hus var et mathus av rang, hadde vi det riktig koselig der om formiddagen.

Men etterpå overtok tyskerne ledelsen.

Først drog de oss ned på en malmbåt som skulle til å gå. Det var en hollender, og ombord på denne oppførte d'herrer direktører seg ganske fritt. Der ble drukket, sunget og drukket igjen, og til min forbauselse var skipperen en av de ivrigste begersvingere, så jeg sa til'n:

«Har De lov til å drikke brennevin, kaptein? De skal jo gå om noen minutter!»

«Jada», sa hollenderen, «Naturligvis drikker jeg. Jeg har jo norsk los ombord!»

Med det samme vi var gått fra borde, kastet han los og gikk, mens vi andre begav oss til Fjellheim, og derfra kunne vi se at hollenderen holdt stø kurs midt i fjorden, så han hadde nok overlatt styring til nordmannen.

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 55 61 29 - Oslo

Averter i «Folk og Land»

GENS LÅGE EN FÖRTRUPP FÖR DEN KOMMANDE STORA MOBILISERINGEN UNDER SOLKORSETTS TECKEN.

Göran Assar Oredsson.

Bayern, Riket og Bonn

(Forts. fra s. 5)

och samma fältslag («trekejsarslaget»). Koalitionskriget var över. Tsar Alexander retirerade hastigt mot öster, och för Österrike dikterade Napoleon segerfreden i Pressburg. Kejsar Franz abdikerade som tysk-romersk kejsare och kallade sig händanefer Franz I, kejsare av Österrike.

Bayern och Maximilian Josef kompenstrades för sitt välförhållande. Med ett åt flera håll avrundat territorium proklamerades den 1 januari 1806 kungariket Bayern och Maximilian Josef I, med Guds och Napoleons nåde suverän konung av Bayern.

Så började Bayerns och huset Wittelsbachs 1800-tals-historia. Den senare varade till 1918. Båda blevo växlingsrika och dramatiska.

Men både Bayern och München förblevo sig tämligen lika.

Hur skall man förklara, att det solitt borgerliga München og det i svepande linjer grönkuperade bayerska landet, sakta sluttande mot Donau- og Main-dalen, med dess sunt och sävligt sträv-samma bondebefolkning, ett folk med sin andliga livssyn färgad av en allt annat än extrem katolicism, fått en modern historia, nära nog präglad av ett revolutionärt drag?

Förklaringen ligger väl närmest däri att Bayern aldrig varit ett första rangens maktcentrum i sig självt — men dock tillräckligt betydande för att icke kunna manövreras hur som helst av omgivande större makter och för att möjliggöra en tidvis icke ringa grad av handlingsfrihet för den bayerska statsledningen.

Bayerns första konung följde välgörarn Napoleon till och med och något utöver den stora katastrofen i Ryssland 1812, där också en bayersk stödarmé på 30.000 man förintades. I god tid före Napoleons nederlag vid Leipzig oktober 1813 fann dock Maximilian Josef — i motsats till den till det yttersta förbundstroge konungen av Sachsen — tiden inne att vävla sida. Härmed räddades Bayern och Wittelsbacharna tämligen oskadade över till Metternichs och heliga alliansens Europa.

I Napoleons Rhenförbund hade Bayern varit den östliga hörnpositionen. Nu blev kungariket mellan alperna, övre Donau och Main fram till 1866 det kejsarliga Österrikes främsta stöd i anspråket på alltysk hegemoni. Avståndet mellan München och Wien blev härvid i alla hänseenden allt mindre, det mellan München och Berlin

allt större. I Bayersk folk-mun blev en preussare gärna en «Saupreusse.»

Under de begåvade, konstnärligt lagda och som personligheter färgstarka konungarna av huset Wittelsbach blev det välbyggda, arkitektoniskt smyckade, på konstnärer och lärda rika München i rätt hög grad en Sydtyssklands andliga huvudstad. Revolutionsvågorna från Paris 1848 vållade en del trassel, men långt mindre än i Wien och Berlin. Det landsfaderliga regementet fortsatte — och rubbades knappast ens av att Bayern fick dela Österrikes nederlag mot Preussen i 1866 års krig. Bayern kom för övrigt då lindrigt undan. Det var Österrike som besegrades vid Königgrätz, och Bismarck visste väl vad han gjorde när han kraftigt reducerade de små österrikiska satellitstaterna i Tyskland men lät Bayern sitta i orubbat bo. Dock blev det — givetvis — ett åtvingat anfalls- och försvarsförbund med Preussen.

Men Bayern stod alltjämt utanför det wilhelminiska tyska kejsarrikets förstadium, Nordtyska Förbundet. Det verkliga avgörandet beträffande Bayerns ställning i Tyskland kom därför i de julidagar 1870, då fransktyska kriget bröt ut. Bayern var som sagt traktatmässig bundet att delta vid Preussens sida i kriget mot Frankrike, men det var icke alldeles givet att så också skulle komma att ske. Det är faktisk en intressant punkt i tysk och bayersk historia, då den bayerska folkstämningen på några veckor svängde om från misstro mot den nordtyska ledningen till entusiasm för alltysk ödesgemenskap. Härvid liksom senare vid kejsarproklamationen i Versailles spelade den romantiskt lagde unge konungen Ludwig II, en icke betydningslös personlig roll.

Mot Bismarcks tjugoåriga valde i det enade tyska kejsarriket kunde ingen bayersk statsmann resa någon opposition. Konung Ludwig II, Wagner-vännen, blev på 1880-talet obotligt sinnessjuk och slutade sina dagar i den kända drukningstragedien i Starnberger See vid slottet Berg juni 1886. För den yngre brodern, den likaså sinnessjuka nominelle efterträdaren Otto, fungerade Ludwig II:s farbroder Luitpold som regent till sin död 1912. Luitpolds son Ludwig III (död 1921) proklamerades

(Forts. side 8)

TANNLEGE MAAMØEN

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 48 33

Quisling fikk underretning om Rostock —

Forts. fra side 2

Jeg kunne tydelig se at min beretning gjorde et dypt inntrykk på alle de tilstedeværende, men Quisling, som hadde hatt tid til å tenke over saken, sa at efter hans mening var Norden blitt forrådt av den danske regjering. «Det er på det rene», sa han, «at Stauning de siste år før krigen mere og mere trakk seg tilbake fra et intimt nordisk samarbeide. På den annen side er det også klart at tanken om en fellesnordisk opptreden hadde lidt avgjørende skibbrudd da

Dødsdans —

(Forts. fra side 4)

«Din evig elskede Angela.»
«Ta ut det siste brevet og se efter hvilken dato det har.»
«April 1905.»
«Min høyaktelse! Og stadig din evig elskede Angela?»
«Ja. Elskede, jeg er så glad for at jeg er alvorlig syk —»
«Jeg har det! Navnet betyr alt. I hvert navn er det et stykke skjebne. Hun måtte være slik fordi hun het Angela. La oss ta navnet Helena. På grunn av et kvinnfolk som het Helena var det engang en krig, lærte jeg i sin tid på skolen. Og på grunn av Deres søster Helena er ikke Prag lenger en åpen by. En Helena må være vakker og hjerteløs enten hun vil eller ikke.»

«Og Martin? En Martin må gi bort kappen sin, ikke sant?»

«For det første kaller man meg bare Martin, for det annet er jeg ingen helgen, og for det tredje beklager jeg forlengst at jeg har gitt bort min kostbare trenchcoat. Ser De, hvis vi nå hadde sittet sammen i en bar, ville jeg formodentlig ha filosofert over Deres navn. Mila - den kjæreste. Og hvis De ikke hadde klapret så heslig med tennene av kulde, ville jeg kanskje ha forsøkt å kysse Dem. Kysse kan man alltid. Vet De hva, nå går vi og sover sammen. Naturligvis ganske kyskt som søsken, slik som det sømmer seg på en kirkegård. Vi legger oss i vognen min. Det er plass nok for to der, det har jeg forsøkt ofte. Siste gang med en sirkusdame, men ikke på en kirkegård, og derfor —»

På himlen gråter stjernene, regndråpene kjærtegner uhorlig de sovende blomster på gravene. Michaela ligger inntullet i et teppe på bilens baksete, Martin sammenkrøpet på gulvet. Han røker sin «godnatt-sigarett.»

«Tre timers søvn er mere enn nok en bryllupsnatt» pludrer han

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 34

ANNELISE PAROW

TANNINNSETTING

Trondheim

Gtals Johnsonsgt. 5 - v. Lade-moen kirke - Voldsmåte

Finland under Stockholmsmøtet i 1939 ba om støtte hos de øvrige nordiske land.»

Det er selvfølgelig en kjent sak at de nordiske land ikke ønsket å risikere noe for å hjelpe en brodernasjon. Quisling bad de tilstedeværende være klar over dette. Under hele krigen var det mange som var misfornøyd med Sveriges opptreden fordi Sverige ikke hjalp oss da tyskerne okkuperte oss. De fleste nordmenn hadde nok da glemt at den hjelp Norge gav Finland da russerne angrep var noen ryggsekker og noen få hundre frivillige, som visstnok ikke kom frem før fred var opprettet gjen.

Det var tydelig å merke på Quisling at han var opprørt og han gjentok at Danmark hadde forrådt Norden. Han sa også at det ikke var første gang Danmark hadde optrådt på den måte overfor Norge, for da Magnus den gode for nesten tusen år siden hadde slått venderne på Lyrskov hede, ønsket kongen og nordmennene å forfølge seiren og jage venderne østover. Danskene derimot fallt nordmennene i ryggen og det ble ikke noe av felttoget mot øst. På den måte mistet Norden sin sjangse til å utvikle seg på det europeiske kontinent og Nordens sørgrense ble for alltid fastlagt der den mere eller mindre er i dag.

Dr. Smedal, som vel var den av oss som hadde hatt mest med danskene å gjøre, mente at man ikke kunne vente noe annet av disse menneskene som han sa alltid hadde hyklet nordisk samhold når de følte seg truet fra sør.

Vi måtte jo smile litt av dr. Smedals temperamentsfulle uttalelse, for han var jo kjent for å være en danske-eter.

Dr. Aall var særlig interessert i spørsmålet om det virkelig forholdt seg slik at Stauning skulle ha gitt sin norske regjeringskollega meddelelse på forhånd. I så fall var han tilbøyelig til å mene at såvel den danske

søvntrukken. «Så kommer fellesvasken ved kirkegårdspumpen, istedenfor frokost vil jeg barbere meg, så kommer en lang bryllupsreise. Er du enig, Mila?»

Intet svar. Først nå, da Michaela hører hans rolige ånddrag, bøyer hun seg over ham og ser på ansiktet hans. Det ser i søvnen ut som et gutteansikt. Hans leber som snakket om kys. Hans øyne som gjorde seg lystige over kjærligheten. Hans hender som ikke hadde rørt henne.

(Fortsatt)

som den norske regjering hadde sviktet Norden.

De øvrige herrer var også rystet over meddelelsen, og mente at det var uhyre viktig å få klarhet i dette spørsmål. Myten omkring okkupasjonen avhang meget av å få disse meddelelser stadfestet eller avkreftet. I den forbindelse nevnte Quisling at han ville forelegge spørsmålet direkte for Hitler og det var derfor av spesiell betydning ikke å omtale saken for andre.

Alle lovet selvsagt dette og det ble uttalt tilfredshet over at ministerpresidenten ville ta seg av saken personlig. Dr. Smedal mente at vi hadde plikter også overfor Sverige i den anledning. Det var nok så at fordi nordmenn lot forsvaret forfalle, skapte man forutsetning for den tyske okkupasjon av landet, og denne okkupasjon innebar fare ikke bare for oss, men for hele Skandinavia. Men det var bare hvis vi hadde kjent til og godtatt de danske forhandlinger i Rostock at det kunne reises beskyldninger mot den norske regjering for å ha fallt Norden i ryggen. Kritikken over vår uforståelige forsvarspolitik vil likevel alltid være tilstede.

Det var umulig for meg å komme bort fra disse ting. Stadig dukket disse tanker opp at vi stakkars mennesker i Norden hadde vært ut-satt for et grenseløst forrederi fra dansk side. Det er nok så som det gamle ord-sprog sier, at enhver er seg selv nærmest, og at man først og fremst må beskikke sitt eget hus. Men det må jo være grenser for egenkjærlighet, og det er vanskelig å godta den hvis den går ut over andre, i dette tilfelle os..

Ca. fjorten dage senere fortalte Quisling meg da jeg kom inn på møtet i Rostock, at han hadde nevnt dette spørsmål for Terboven, og denne hadde da svart at han ikke hadde fullmakt til å diskutere dette spørsmål. Denne uttalelse mente Quisling tydet på at grev Holstein hadde rett. Videre sa Quisling at det muligens var best ikke å gå denne sak nærmere efter i sømmene før han fikk tale med Hitler.

Såvidt Finn Størens beretning. Møtet med Hitler dro lenge ut, helt til like før Tysklands endelige sammenbrudd, og da hadde det meldt seg problemer av større aktuell betydning for Norge. Blant annet dreiet det seg om å hindre Terbovens planer om å «forsvare festningen Norge til siste mann», noe det først lyktes å hindre i de aller siste minutter.

Bayern, Riket og Bonn

(Forts. fra side 7.)

som konung. Både Luitpold, som levde till över 90 års ålder, och sonen Ludwig voro nyktert dömande och ansvarskännande, ehuru något envetna män. Ludwigs son, kronprins Ruprecht (död 1955), armébefälhavare i första världskriget, och personligen en mycket väl ansedd man, fick nöja sig med den icke obetydliga moraliska auktoritet han i alla kretsar åtnöjt, sedan den bayerska monarkien som de andra furstetronerna svepts bort i den tyska novemberstormen 1918 — vilket dock förmodligen aldrig skulle skett, om icke presidenten Wilson sett en värdig uppgift för sig och USA i att avskaffa det monarkiska systemet i Tyskland.

Ju mer den Bismarckska andan efter 1890 trängdes tillbaka i Tyska rikets ledning, dess mer steg det bayerska inflytandet. Det katolska centerpartiet dominerade i Bayern och fick också mer och mer tyngd i rikets rådslag. I socialt hänseende var dette parti i allmänhet framsynt, men några statsledare med auktoritet framträdde aldrig ur dess led. Icke desto mindre — eller kanske just på grund härav — blevo det sjunkande kejsarrikets sista regeringschefer i stor utsträckning sydtyska centerpolitiker. Men Bayern självt blev under Weimar-republikens första år ett hemvist för kaos och upplösning. Den kommunistiska rådsrepubliken i München under ledning av Kurt Eisner, judisk litterat från Östgalizien, likviderades visserligen lätt av den återvändande armén och saknade också varje verkligt fäste. De i egentlig mening kämpande kommunisterna funnos i Sachsen, Hamburg, Berlin og Nordösttyskland. I Bayern mögnade emellertid tidigare än på andra håll en motsättning mellan småborgerlig katolsk konservatism och kämpande nationalism. Den förra riktningen fann mycket gemensamt med det från den stora österrikisk-ungerska Donau-staten avkopplade, utarmade Tysk-Österrike med dess kristligt-sociala ledning. Kombinationen Wien—München skulle säkerligen åter kunnat bli aktuell, om icke det första världskrigets segerherrar i sin blinda okunnighet främst velat balkanisera hela Central- och Östeuropa. Men den i åtskilliga franska kretsar år 1919 aktuella planen på att icke sluta fred med ett enat Tyskland utan var för sig med Preussen, Bayern, Baden osv fick dock

sjunka tillbaka. I fråga om okunnighet om Europas verkliga problem kunde för övrigt Lloyd-George och Wilson taga varandra i hand.

Därför blev också Versailles-freden icke blott ett politiska förbindelsens utan också ett okunnighetens och halvbildningens monument. Om Bayern hade knappast någon av de traktatdikterande segerherrarna någon aning.

Den bayerska nationalistmen samlade sig så småningom i Hitlers National-socialistiska Tyska Arbetarparti — NSDAP.

Men varför blev nu just München «die Stadt der Bewegung»?

Frågan är icke lätt att besvara. Bayararen-österrikaren Hitlers dynamiska och magnetiska personlighet betyder naturligtvis en hel del, men den kämpande tyska nationalismens hårdaste styrkor funnos dock mera i Nordtyskland, i Stahlhelm, Brigade Ehrhardt och på andra håll. För övrigt kan man knappast säga att Nazi-partiets München-prägel länge blev bestående i segerloppet mot maktövertagandet 1933. Rörelsen fick visserligen sitt blodsdop framför Feldherrnhalle i München i november 1923, men de hårdaste striderna utkämpades på andra håll. I München uppstod det magnifika — nu givetvis totaldemolerade - partihuset, men de stora årliga partidagarna höllos i industristaden Nürnberg, visserligen belägen på bayerskt område men ingalunda en kärnbayersk stad.

Av ledarna voro Hitler, Hess och Seyss-Inquart bayrare och österrikare, liksom Streicher, men Göring och Frich voro preussare, Ribbentrop och Goebbels rhenländare och Rosenberg balttysk. Och dessutom blev det den nationalsocialistiska tyska staten som i högre grad än någon annan regim gjorde slut icke blott på Bayerns statsrättsliga särställning utan överhuvud på den gamla tyska partikularismens betydande rester i stat och förvaltning.

I viss mån har denna partikularism återuppstått i Bonn-republiken. Den nuvarande Tyska Förbundsrepubliken — alltså Bonn-republiken — har, i långt högre grad än vad som är allmänt bekant, återgett «länderna» deras särställning och sär rättigheter. Bland annat ligger praktisk taget hela skolvesendet och i stort sett kulturlivet i «länder»-myndigheternas hand. Detsamma gäller också i icke ringa mån polis- och rättsväsendet.

NYTYSK ANSTENDIGHET.

I Adenauerrepublikken har vi et vakkert eksemplar av den pressearten som blomstret opp i ly av nydemokratiet, nemlig «Neue Rhein Zeitung», som skal være en partifelle av krigshelten Herbert Frahm (alias Willy Brandt). Dette sømmelige organ skriver i forbindelse med avtalen om å yde krigspensjonering til invalide spanske frontkjempere fra Den blå divisjon bl. a. som følger: «Adolf Hitlers frivillige medkjempere av alle nasjonaliteter kan forlange økonomisk støtte hvor de vil, bare ikke i Bonn. Den demokratiske forbundsrepublikken er ikke pleiemor for alle fascister i Europa — —»

*

SANT NOK.

Fra en artikkel av Nic. Stang i DAGBLADET under titlen «Overlever demokratiet?» klipper vi: «Men jeg tror det står fast at det politiske demokrati er i stillferdig oppløsning. Det kan få uhyggelige konsekvenser: En stadig mer selvherlig statsmakt vil nødige forstyrres i sitt arbeid av det den føler som «uberettiget» kritikk, de batten blir uønsket, og da kan sensuren være like om hjørnet. Da blir også veien

vet att detta betyder en underskattning av Bayerns roll. Måhända räknar han och många andra med att erövra förbundsrepublikens ledning med Bayern som plattform.

Det gör också ett egendomligt intryck att se med vilken ångslan den socialdemokratiska pressen i Österrike alltjämt skriver om Otto von Habsburg, arvtagaren til den gamla monarkin, som en potensiell fara för den Österrikiska socialismen och demokratien. Härvid framhäves gärna just att Otto slagit sig ned i Bayern. Hans återkomst till Österrike medgives icke av socialdemokraterna (och kommunisterna) — däremot numera av alla andra partier i Österrike. Återigen spøker kombinationen Österrike-Bayern, de Gaulle har visserligen icke ännu som statschef besökt Wien. Men när han för några veckor sedan entusiastiskt hyllades i München, var han mycket angelägen om att upprepa «den fransk-bayerska gemenskapen», den «historiska fransk-bayerska gemenskapen» osv. Mellan Napoleon 1805 etc. och de Gaulle 1962 lär ingen regerande fransk statschef ha besökt München. Bägge underströko de noga Frankrike-Bayern.

Vad som må komma härur får framtiden utvisa. Men när en av de alltjämt främsta aspiranterna på arvet efter rhenländaren Adenauer, försvarsministern och urbayraren Strauss, i valet mellan att bli sitt partis ledare i Bayern eller kvarstå som Adenauers försvarsminister med bibehållet anspråk på successionen efter «den gamle», nu föredragit det senare, så är det icke gi-

kort til at rettsapparatet blir statens tjener istedenfor borgernes forsvarer.»

*

FRITT VALG I ARGENTINA?

Det meddeles at den argentinske regjering har planer om å fremskyte valgene fra oktober 1963 til mars-april neste år. Videre hevdes det at den overveier å omgjøre vedtaket av 1956, som forbyr virksomhet til fordel for Peron. Noe som synes å tyde på at dette kan være riktig er at en rekke politiske fanger, deriblant flere underordnede ledere av forbudte peronistorganisasjoner, er blitt satt på frifot.

*

SJØFOLKENE OG U-HJELPEN

I et innlegg i MORGENBLADET skriver en sjømann Svein R. By blant annet dette om den u-hjelpen som alle de norske partiene er så begeistret for, noen av dem bare på en litt annen måte enn ved hjelp av Gerhardss negerskatt: «Vel, la oss for engangs skyld gi d'herrer litt reaksjon! Heldigvis er ikke alle mennesker så betydningfulle at de blir motatt av deputasjoner og omvist etter en tidligere planlagt rute hvor så alt er lagt til rette (som situasjonen

tilsier). Nordmenn i utlandet, handelsreisende, norske sjøfolk, ta oss som har sett meget av det som spesielt regjeringsmedlemmer og enkelte foreningers representativer burde ha sett, minnes visdomsordene: «Charity starts at home» eller «If you feel sorry for everybody, You'll be sorry in the end!» — og la oss gjennom den fri presse for engangs skyld uttrykke vår protest!» Innlegget er datert Bombay (Indiahjelpen!) i oktober og avsluttes med følgende PS: «Denne artikkel har vært forelagt samtlige ombord i vår 13.000 tonner og sendes inn med 100 pro-sents tilslutning.»

*

BØRS-TIPS.

Ifølge en Wallstreetanekdote sa president Kennedy til en megler, at hvis han ikke var statsoverhode, så ville han kjøpe aksjer. Hvor-til meglere svarte: «Hvis ikke De var president, så ville jeg også gjøre det —».

*

TIL NEDSATT PRIS.

William L. Shirers makkverk om Det tredje rike, som naturligvis også er kommet i norsk oversettelse, har tydeligvis ikke vakt større anklag hos leserne. I all fall kan DEUTSCHE WOCHENZEITUNG meddele at på Frankfurter Buchmesse dukket det opp en amerikansk forlegger og tilbød boken u-avkortet for DM 6,60, mens prisen for få uker siden var DM 40,—. Vi skulle imidlertid tro at det vil bli vanskelig for denne pris.

Bergs Assuransbyrå

ALT I FORSIKRING

Arbiens gt. 1 — Tlf. 44 49 94

FOLK OG LAND

Klerschowsgt. 5, Oslo

Telefon 37 76 96

Boks 32 14

Abonnementspriser

fra 1/1 1963:

Kr. 36,— pr. år, kr. 18,— pr halvår i Skandinavia. Utlandet: Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår. I nøytralt omslag innlands: Kr. 46,— pr. år, kr. 23,— pr halvår.

Løssalg inntil 1/1 1963 kr.

0,75 - senere kr. 0,85.

Annonsepris kr. 0,40 pr. mm og spalte.

Bruk postgironr. 16 450. Utgiver A/L Folk og Land